

پیوستگی معنایی آیات سوره مبارکه الرحمن با رویکرد به غرض واحد این سوره

نیره سادات آیت

چکیده

نظر به اینکه هدف از نزول قرآن بهره‌گیری از معارف والای آن و در نتیجه سعادت بشری است و توصیه اکید قرآن کریم به همه مخاطبانش تدبیر در آیات آن و بکار بستن معارف این کتاب مقدس و حکیم است و سوره مبارکه الرحمن، یکی از سور منحصربه‌فرد و متمایز مصحف شریف، از جهت لحن و تکرار آیه‌ای خاص بوده و روایات متعددی در ضرورت اقامه این سوره وارد شده است، این پایان‌نامه با موضوع پیوستگی معنایی آیات سوره مبارکه الرحمن با رویکرد به غرض واحد این سوره، جهت دستیابی به غرض خاص پروردگار سبحان از نزول این سوره و در نتیجه اقامه آن و بهره‌گیری از معارف والای این سوره مبارکه، به روش کتابخانه‌ای، اسنادی صورت پذیرفته است. نتیجه به‌دست آمده از تدبیر و بررسی مستند در آیات این سوره مبارکه، این است که؛ غرض و هدف خاص از نزول این سوره، شرح رحمانیت پروردگار در راستای اثبات توحید ربوبی است، آیه **فَبَأَىٰ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَان** در این سوره جهت تقریر و نهادینه کردن غرض واحد این سوره، ۳۱ بار تکرار شده است، واژه **آلَاءِ** مذکور در این آیه مبارکه، به معنای مظاهر رحمت بی‌انتهای پروردگار است که هیچکس، یارای نسبت دادن چنین رحمتی را به غیر از او ندارد و مفهوم رحمت او در دنیا و آخرت چنان گسترده است که حتی جهنم و عذاب الهی نیز از مظاهر بی‌شمار رحمت اوست.

کلید واژه‌ها:

الرحمن، رحمت، آلَاء، تکذیب، پیوستگی معنایی، غرض واحد.

Abstract

Considering that Quran's revelation is to use its sublime instructions and as a result of that, the well-being of humans, and the very recommendation of the Holy Quran to all its audience is to think about its verses and to apply the teachings of this wise and holy book, and the holy chapter of *al-Rahman*, (The Beneficent) one of the unique and distinct chapters in terms of tone and repetition of a specific verse. Several traditions have been received to show the necessity of this chapter. This thesis, which is provided by the library-documentary method, deals with the issue of semantic coherence of the verses of this holy chapter with an approach to the unique aim of this chapter for achieving the specific aim of the pure Lord from the revelation of this chapter, and as a result of it, the use of the great teachings of this holy chapter. The result obtained from the consideration and documented study in the verses of this holy chapter is that the particular purpose and aim of the revelation of this chapter is the description of the Lord's mercy in order to prove the oneness of Allah. The verse “*fa bi ayye aallai rabikuma tukazebban*” that can be translated to “Which is it, of the favors of your Lord that you deny?” in this chapter is for confirmation and institutionalizing the very aim of this chapter which is repeated 31 times, the word “*Aalaa*” (favors), meaning the manifestation of the endless mercy of the Lord that no one can claim such mercy other than the One God and the concept of His mercy is so widespread in this world and the hereafter that even the hell and punishment of God are countless manifestations of His mercy.

Keywords: The Beneficent, mercy, favors, denial, semantic continuity, unique aim.

الملخص

بما أنَّ الغاية من إنزال القرآن الكريم هو الاستمتاع بالمعارف الإلهية الراقية و بالتالى سعادة الإنسان و التوصية المؤكدة من القرآن الكريم للمتلقين و المخاطبين فى أخذ التدبر فى الآيات و تطبيق تعاليم هذا الكتاب المقدس و الحكيم؛ فمن هذا المنطلق، إن سورة الرحمن المباركة هى إحدى السور المثالية و الفريدة من نوعها من جهة السياق والتكرار، فقد وردت روايات عديدة فى العناية و التوجه لهذه السورة.

المحاولة فى هذا البحث هى تبين التألف الدلالى والترادف المعنايى فى سورة الرحمن المباركة، بغية الوصول إلى المراد الكامن فى آيات هذه السورة من قبل البارئ عزَّ و جلَّ و تبين شأن نزولها و بالتالى تبين الاستفادة من المعارف الراقية الربانية المستودعة فى هذه السورة و قد تمَّ هذا البحث من خلال المراجعة إلى المكتبة و بطريقة اسنادية.

إن النتائج المرجوة فى هذا البحث من خلال التدبر و البحث المستند فى هذه السورة تدل على أن الغاية الخاصة من انزال هذه السورة هو توصيف العناية و الرحمة الربانية فى مجال إثبات التوحيد الربوبى استنادا لهذه الآية: «فَبَإِىِّ ءَالٍ رَبُّكُمَا تُكَذِّبَان»

فى هذه السورة من أجل التقرير و إثبات الغرض الواحد قد تكررت الآية المذكورة ٣١ مرة و أن مفردة «آلاء» المذكورة فى الآية تدل فى الظاهر على الرحمة الالهية الغير متناهية و لا أحد يستطيع أن ينسب هذه الرحمة إلى غيره تبارك و تعالى و أن مفهوم رحمته عزَّ و جلَّ وسعت الدنيا و الآخرة حيث تعد جهنم و العذاب الإلهى من مظاهر تلك الرحمة

الكلمات الأصلية: الرحمن، الرحمة، التكذيب، الاتحاد الدلالى، الغرض الواحد

